

LEZINGEN IN ROLDUC

---

*Samenleving, Ethiek, Filosofie,
Kerk, Religies in gesprek, Geloven*

2019 - 2020

ACADEMIE

ROLDUC

Inleiding

“De mens is de maat van alle dingen.” Deze beroemde uitspraak van de oude Griekse filosoof Protagoras wint in de 21e eeuw meer en meer een vernieuwde betekenis. Het lijkt er immers op dat de mens aan het begin van het derde millennium zijn wereld en vooral de verandering van zijn wereld op een tot nu toe ongekenne wijze in eigen handen gaat nemen. Globalisering, kunstmatige intelligentie, digitalisering, klimaatverandering en politieke omwentelingen zijn maar enkele trefwoorden die het alomtegenwoordige menselijke ingrijpen kenmerken. Daarom gaat de Academie Rolduc in het studiejaar 2019-2020 de veranderende mens in zijn veranderende wereld onder de loep nemen. Hoe is het beeld dat wij als mensen van ons zelf hebben in de laatste eeuwen geëvolueerd? Hoe is het besteld met de politieke leefwereld en de inzet van de mens voor elkaar? Welke doelen en grenzen gaat de mens in de nabije toekomst opzoeken en wellicht overschrijden? Zijn er rechten en plichten die de mens voor een vreedzaam samenleven adequate richtlijnen geven? Deze en andere relevante vragen omtrent de mens, omtrent onszelf dus, gaat de Academie Rolduc vanuit een katholieke achtergrond via uiteenlopend invalshoeken in het academisch jaar 2019-2020 benaderen en onderzoeken. U bent van harte welkom om onszelf beter te leren kennen, en mee te denken over de mens van de toekomst.

Dr. Detlef Rohling

Structuur van de avonden:

19.00 uur tot 19.45 uur:

1e gedeelte

19.45 uur tot 20.00 uur:

koffiepauze

20.00 uur tot 20.45 uur:

2e gedeelte

20.45 uur tot 21.30 uur:

vragen en open dialoog

Na afloop van de avond is er de mogelijkheid om in de recreatie van het seminarie met elkaar en de spreker(s) van die avond over het onderwerp en anderszins na te praten. De plaats van alle lezingen is het seminarie gedeelte van de abdij Rolduc.

Samenleving

Politiek en religie: een ongelijke tweeling!?

Sinds het christendom aan het begin van de 4e eeuw door keizer Constantijn als legitieme godsdienst werd erkend, bestaat er een spanningsveld tussen politiek en religie. De eeuwen door hebben wereldlijke en geestelijke overheden elkaar bijgestaan en geholpen, maar ook om macht en invloed gevochten. De Verlichting leidde de scheiding in van Kerk en Staat. De seculariseringsprocessen hebben geloof en Kerk meer en meer teruggedrongen tot de privésfeer.

Volgens recent onderzoek ziet inmiddels meer dan de helft van de bevolking in Nederland zich niet meer behorend tot een geloofsgemeenschap. Toch leven wij allen – gelovigen en niet-gelovigen – in dezelfde staat, bovendien in een Europa dat op zoek is naar nieuwe identiteiten, en in een wereld die tot 'global village' is geworden.

Daarom is het uitermate belangrijk te vragen: Hebben Kerk en Staat nog raakvlakken met elkaar? Hoe kan een zeer pluralistische maatschappij aan een gezamenlijke toekomst werken? Zijn respect en tolerantie voldoende sterke fundamenten voor veelsoortige gemeenschappen?

Martijn van Helvert, sinds 2014 Tweede Kamerlid en afkomstig uit het Limburgse Susteren, ziet het als een van zijn taken ook de 'sociale leer van de rooms-katholieke kerk' in de praktijk te brengen. Ondanks het feit dat steeds meer volksvertegenwoordigers niet bekend zijn om vanuit een christelijke achtergrond te denken en te handelen, voelt hij zich – mede door de inbreng van Paus Franciscus - gemotiveerd om de relevantie van die sociale leer te laten zien.

Vrijdag 20 september 2019, 19.00 uur

Inleider: Martijn van Helvert,
2e kamerlid voor het CDA sinds 2014

Studeerde sociale geografie en geschiedenis aan de Universiteit Utrecht, waar hij in 2003 afstudeerde. Van 2003 tot 2007 was hij docent geschiedenis en antieke cultuur.

Ethiek

De nieuwe mens: schepsel of eigen Schepper?

“Nu gaan wij de mens maken, op Ons gelijkend [...]” - Dit vers uit het eerste boek van de Bijbel, het boek Genesis, heeft ook buiten de grenzen van de Joods-christelijke context altijd al de plaats en de positie van de mens in deze wereld bepaald. De mens is een vergankelijk schepsel dat met een absolute zekerheid vanaf zijn geboorte het lot van zijn eigen dood tegemoet gaat. Ook literaire en filosofische fantasieën, zoals ‘Frankenstein’, ‘Superman’, of de ‘Übermensch’ die de filosoof Nietzsche in de 19e eeuw proclameerde, hebben die overtuiging van de eigen gebrekigheid en eindigheid nooit kunnen doen wankelen.

Nu echter... aan het begin van het derde millennium zijn de empirische wetenschappen op weg om daadwerkelijk de ‘nieuwe mens’ te scheppen. Voorbij het oude ‘humanisme’ moeten dromen en concepten van een ‘transhumanisme’ en ‘posthumanisme’ werkelijkheid worden. Nadat het menselijke genoom is ontsloten, met

---

de crispr-cas methode het menselijke erfgoed kan worden gemodelleerd (gemanipuleerd), en het 'human-brain-project' (vervaardigen van kunstmatige hersenen) op volle toeren draait, zijn wetenschappers op weg het schepsel mens tot zijn eigen schepper te verheven.

Welke kansen en gevaren schuilen in bovenstaande technieken? Blijven wij 'mens' of maken wij de sprong naar een nieuwe stap in de evolutie? Kardinaal Eijk, aartsbisschop van Utrecht, theoloog en arts, zal deze Academie-avond de brandende vraagstukken rond dit thema voor ons belichten.

Vrijdag 25 oktober 2019, 19.00 uur

Inleider: Mgr. Dr. Wim Eijk,
aartsbisschop van Utrecht
en sinds 18 februari 2012 kardinaal.

Hij werd bekend als bisschop van het bisdom Groningen-Leeuwarden en staat ook bekend om zijn kennis van de medische ethiek en de bio-ethiek.

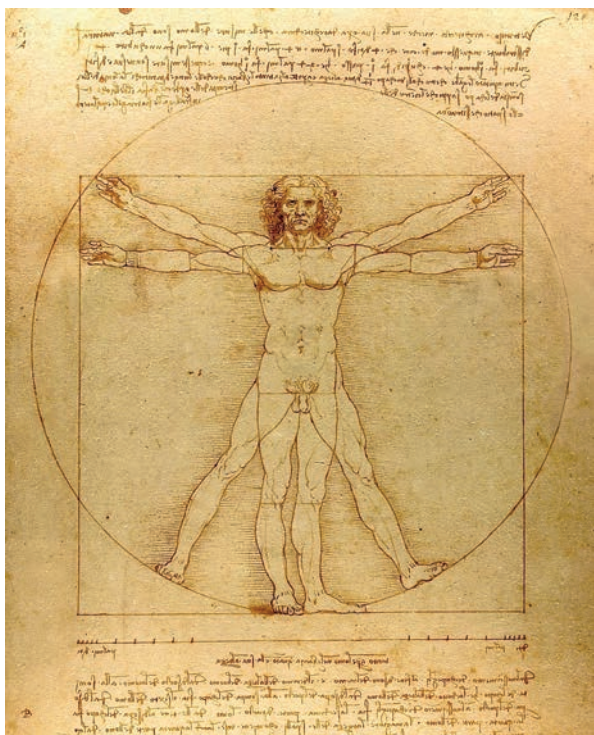

Filosofie

Leonardo da Vinci.

Een leven van verwondering naar vervaardiging

Op 2 mei 2019 hebben de Franse en de Italiaanse president elkaar ontmoet om samen een krans te leggen bij het graf van Leonardo da Vinci in het Franse Amboise. Die dag was het immers zijn 500ste sterfdag. Het feit dat het universele genie Leonardo da Vinci - geboren in Italië, gestorven in Frankrijk – door twee presidenten gehuldigd wordt, laat zien welke betekenis aan deze man ook na 500 jaren wordt toegekend.

Ook al werden veel van zijn ideeën en uitvindingen uiteindelijk nooit gerealiseerd, toch blijft zijn naam onlosmakelijk verbonden met het tijdsgewricht dat wij het 'begin van de Moderne' noemen. Met hem begint de weg die de mensheid uit een beschouwend bestaan van de natuur naar een kunstmatige toepassing van diezelfde natuur voor de levenspraxis gaat leiden. Deze verschuiving van de theorie naar een primaat van de praxis, zou nog niet eens zo verwonderlijk zijn, was het niet dat vele van Leonardo's ideeën pas in de recente geschiedenis door de mens geconcretiseerd zijn. Juist die mens als een 'homo faber' van zijn eigen geschiedenis heeft da Vinci visionair in het middelpunt van zijn denken en werken geplaatst.

De Academie-lezing gaat deze lijn van da Vinci's denken uitwerken. De focus ligt daarbij op de mens als de architect van de natuur, van zijn leven en zijn wereld.

Vrijdag 29 november 2019, 19.00 uur

Inleider: Dr. Detlef Rohling,
priester van het bisdom Roermond.

Gepromoveerd aan de universiteit van Keulen tot doctor in de filosofie. Hij is docent filosofie aan het Grootseminarie Rolduc.

Kerk

Stichting Sant'Egideo

SANT'EGIDIO

De Gemeenschap van Sant'Egidio is een christelijke gemeenschap die in meer dan zeventig landen van alle continenten bijna

100.000 leden telt. 's Avonds na hun werk of studie komen ze samen voor het gebed en knopen ze vriendschap aan met de armsten van de eigen stad. In Nederland zijn er groepen actief in Amsterdam, Apeldoorn, Utrecht, Bergen op Zoom en Roosendaal. Zij hebben in de verschillende steden activiteiten met daklozen, vluchtelingen, ouderen en kinderen. Op wereldschaal zet Sant'Egidio zich in voor de dialoog tussen godsdiensten en de vreedzame oplossing van conflicten, bestrijding van Aids, afschaffing van de doodstraf, registratie van kinderen in de burgerlijke stand en humanitaire corridors voor vluchtelingen. Sant'Egidio ontstond in 1968 in Rome op initiatief van een 18-jarige student, Andrea Riccardi. Samen met een aantal vrienden ging hij het Evangelie opnieuw lezen en op zoek naar een manier om daarvanuit te leven. De eerste christelijke gemeenschappen zoals die in de Handelingen van de Apostelen beschreven staan, en de figuur van Franciscus van Assisi stonden hem daarbij voor ogen. Vanuit haar ervaring met Sant'Egidio zoekt Hilde Kieboom in op de uitdagingen waarvoor Paus Franciscus ons vandaag stelt: een inclusieve samenleving opbouwen waarin niemand wordt "weggeworpen", een kerk zijn die naar buiten gaat en van harte spreekt met de mensen, christenen zijn die gestalte geven aan de "menselijke broederschap" van dialoog met de ander, bouwen aan vrede.

Vrijdag 17 januari 2020, 19.00 uur

Inleidster: Mw. Hilde Kieboom,
*voorzitster van de Sant'Egidiobeweging
in België en Nederland*

Kerk

Rechtvaardige oorlog

Paus Franciscus heroverweegt na de doodstraf nu ook de 'rechtvaardige oorlog' als onderdeel van de katholieke sociale leer. Wat wil dit zeggen? Waarom is dit juist nu aan de orde? En welke gevolgen zal een herziening hebben? Een avond over katholieke vrede-theologie.

Vrijdag 28 februari 2020, 19.00 uur

Inleider: Prof. dr. Fred van Iersel,
is bijzonder hoogleraar geestelijke verzorging bij de krijgsmacht aan Tilburg University en doceert sociale leer aan verschillende opleidingen in Nederland en België.

Hij publiceert vooral over religie en conflict, vrede en veiligheid.

Ethiek

Mensenrechten

Mensenrechten zijn een thema dat tegenwoordig vaak ter sprake komt. Iedereen wil graag dat zijn rechten gerespecteerd worden, en we vinden het belangrijk om ook de rechten van anderen tot hun recht te laten komen. Desondanks is het niet heel gemakkelijk om overeenstemming te vinden over wat die rechten dan zijn. Hoe ver mag iemand gaan in zijn meningsuitingen en in zijn gedragingen? Ook conflicten van mensenrechten doen zich in de maatschappij vaak voor. Het is dan de rechter die uiteindelijk moet beslissen over wat het belangrijkste is of wat het zwaarst telt.

Vanuit ons geloof hebben we bepaalde overtuigingen en kijken we op een bepaalde manier aan tegen de mens.

Vaak is deze zienswijze ook gekoppeld aan mensenrechten: zo is er recht van vrije meningsuiting, van godsdienst, recht op leven en vrijheid van vergadering.

Hoe kunnen we vanuit ons geloof die mensenrechten tot hun recht laten komen? En hoe kunnen we anderen ervan overtuigen dat niet alleen moet gebeuren wat de meerderheid wil, maar dat mensenrechten op een veel fundamenteeler niveau belangrijk zijn?

Deze vragen komen aan bod in deze lezing, als er een overzicht wordt geboden van wat we onder mensenrechten verstaan, welk belang ze hebben en hoe ze beschermd moeten worden.

Vrijdag 20 maart 2020, 19.00 uur

Inleider: Dr. Lambert Hendriks,
priester van het bisdom Roermond.

Gepromoveerd tot doctor in de gewijde theologie aan de Lateraanse universiteit in Rome. Rector van het Grootseminarie Rolduc en tevens docent ethiek en moraaltheologie aan dit instituut.

Religies in gesprek

Maryam – Maria in de islam

Door de actuele gebeurtenissen heeft de belangstelling ook in theologische aspecten van de Islam toegenomen. Vanuit een godsdienstwetenschappelijke invalshoek wordt in deze lezing de betekenis van Maria, de moeder van Jezus Christus, belicht.

In de christelijke leer neemt Maria een eervolle plaats in: De troost gevende rol als “Moeder van de altijddurende bijstand” en haar bijnaam “Sterre der Zee” zijn hier levende voorbeelden van.

Vanuit de plaats die Maria in het christendom heeft gaan wij onderzoeken hoe Maria in de Islam terecht is gekomen en welke betekenis zij voor de moslims heeft.

Ook de Islam kent heilige vrouwen en Maria neemt hierbij een bijzondere plaats in. Uiteraard is haar plaats bepaald door de betekenis van haar zoon Jezus Christus die in de Koran als een grote profeet erkent wordt.

Belangrijke christelijke aspecten zoals de onbevleete ontvangenis en de maagdelijke geboorte spelen ook in de Islam een grote rol. In de volksdevotie is vooral haar reinheid van betekenis, maar ook het leed dat Maria omwille van haar zoon moest ondergaan.

Geleidelijk aan ontdekken wij niet alleen de verschillen maar vooral ook de vele overeenkomsten die beide godsdiensten met betrekking tot Maria laten zien.

Vrijdag 15 mei 2020, 19.00 uur

Inleidster: Dr. Erika Helene Etminan,
godsdienstwetenschapper.

Gepromoveerd in Nijmegen op het gebied van de spiritualiteit en tevens docente wereldreligie aan het Theologisch Instituut Rolduc (TIR).

Geloven

De oosterse kerken

De Oosterse Kerken vormen een fascinerend gebied van het wereldchristendom. Kleurrijk als ze zijn, spreken ze tot onze verbeelding. Het oosters christendom is een veelvormige wereld, die echter vaak nog te weinig bekendheid geniet. In deze lezing passeert een stukje geschiedenis en wordt ingegaan op enkele belangrijke kenmerken van de Oosterse Kerken, met name op het terrein van de liturgie. Ook kijken we naar de stand van zaken in de oecumene.

Vrijdag 5 juni 2020, 19.00 uur

Inleider: Leo van Leijssen

*Theoloog met bijzondere aandacht voor
het oosters christendom.*

Is medewerker Oosterse Kerken bij de Katholieke Vereniging voor Oecumene, een landelijke instelling gevestigd in 's-Hertogenbosch.

Bibliotheek Rolduc

Het Grootseminarie Rolduc, waar alle lezingen van de Academie plaatsvinden, beschikt over een zeer uitgebreide bibliotheek.

Naast de hoofddisciplines van filosofie en theologie, is er ook een ruim aanbod aan literatuur over spiritualiteit, (kerk-)geschiedenis, heiligenlevens en Limburgensia (Limburgse cultuur en geschiedenis). Het staat iedereen vrij om (gratis) lid te worden van de bibliotheek en de eigen geest zodoende te verrijken en te verdiepen.

De bibliotheek is van maandag t/m vrijdag geopend van 13.00 – 16.30 uur.

Een eerste indruk biedt bovendien de online-catalogus op: www.rolduc.nl of het contact met de medewerkers onder:

✉ bibliotheek@rolduc.nl

☎ 045 - 54 66 821

Theologisch Instituut Rolduc

Het Theologisch Instituut Rolduc (TIR) is een kerkelijke onderwijsinstelling voor katholieke theologie van het Bisdom Roermond.

Het TIR heeft het doel een filosofische, theologische en pastorale opleiding te verzorgen voor hen die als:

- permanent diaken,
  - pastorale medewerk(st)er of als
  - assistent geestelijke verzorger
- willen gaan werken in of vanuit de Kerk.

Ook is er een opleiding voor hen die in het middelbaar onderwijs het vak:

- godsdienst / levensbeschouwing (erbij) willen doceren (indien reeds onderwijsbevoegd).
- Voor geïnteresseerden is het mogelijk afzonderlijke colleges als cursist te volgen (examenverplichting).

Voor informatie over de opleiding kunt u terecht bij:

Rector Dr. Lambert Hendriks,

☎ 045 - 54 66 810

✉ rector@rolduc.nl

Op 22 februari 2020 (10.00 uur) zal er weer een uitgebreide info-ochtend voor geïnteresseerden gehouden worden. Berichtgeving volgt t.z.t.

Informatie en aanmelding

voor de lezingen van de

Academie Rolduc:

De lezingen vinden plaats in het seminarie gedeelte van de
Abdij Rolduc
Heijendallaan 82
6464 EP Kerkrade
(Navigatie instellen op Kerkrade, Roderlandbaan)

De kosten zijn per avond: € 5,-. Ter plaatse te voldoen.

Aanmelding is gewenst (bij voorkeur per e-mail) bij:

Diaken Ton Batens

✉ academie.rolduc@gmail.com

☎ +31 (0)6 15 85 80 42

Omgeving Kerkrade / Herzogenrath:

